

EKSPERTYZA

w sprawie możliwości zorganizowania i przeprowadzenia w formule online egzaminów klasyfikacyjnych dla uczniów w tzw. edukacji domowej

1. Przedmiot opinii

1. Niniejszą ekspertyzę sporządzono na zlecenie Szkoły w Chmurze Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (dalej: „Zleceniodawca”, „Spółka” lub „Szkoła w Chmurze”) z siedzibą w Warszawie, w następujących okolicznościach.
2. Zleceniodawca prowadzi od 2015 r. działalność oświatową ukierunkowaną na wspieranie i obsługę realizacji obowiązku szkolnego i nauki poza szkołą – popularnie określanej mianem „edukacji domowej”. Według informacji samej Spółki, z jej usług korzysta obecnie blisko 30 tysięcy uczniów, zamieszkałych praktycznie na terenie całego kraju¹, co odpowiadałoby blisko połowie ogólnej liczby uczniów spełniających obowiązki edukacyjne w tej formie prawnej.²

¹ Zob. <https://szkolawchmurze.org/o-nas>. Informacje na tej stronie www wskazują na liczbę 14 560 zarejestrowanych użytkowników platformy edukacyjnej. Liczbę 30 tys. uczniów podaje inne źródło w serwisie internetowym Spółki; zob. <https://szkolawchmurze.org/blog/szkola-w-chmurze-nie-moze-dluzej-utrzymywac-sie-wylacznie-z-obnizonej-dotacji-z-ministerstwa> (dostęp: 25.02.2026).

² M. Konczal, *Rodzice oburzeni decyzją MEN. Piszą do prezydenta* (6.02.2026), <https://strefaedukacji.pl/rodzice-oburzeni-decyzja-men-pisza-do-prezydenta/ar/c5p2-28720013> (dostęp: 25.02.2026).

3. Zarówno sytuacja finansowa, wywołana bardzo zasadniczym obniżeniem dotacji na edukację domową w placówkach powyżej 200 (a obecnie 96³) uczniów, jak i stale rosnąca popularność edukacji domowej obligują Zleceniodawcę do bardziej innowacyjnego podejścia do obowiązków związanych z ocenianiem i klasyfikowaniem uczniów. Szczególnym problemem na tym tle okazuje się formuła egzaminów klasyfikacyjnych, przewidzianych w art. 37 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe⁴ jako obowiązkowe w celu uzyskiwania przez uczniów ocen klasyfikacyjnych.
4. Pomiedzy Zleceniodawcą (i generalnie środowiskami skupionymi wokół edukacji domowej) a Ministerstwem Edukacji Narodowej i państwową administracją oświatową (zwłaszcza kuratorami oświaty) wywiązał się spór o wykładnię przepisów dotyczących formy egzaminów klasyfikacyjnych. Stanowiska stron są generalnie następujące.
5. Jak wskazuje MEN i KO, **egzaminy klasyfikacyjne powinny odbywać się wyłącznie stacjonarnie** z uwagi na „brak podstaw prawnych” do organizowania ich online. Z publicznie dostępnych relacji wynika, że taka jest treść zaleceń, jakie otrzymała Szkoła w Chmurze w wyniku masowych kontroli działalności na terenie kraju.⁵ Przykładowo, protokół kontroli doraźnej przeprowadzonej dnia 7.03.2025 r. przez Kuratorium Oświaty w Lublinie w Niepublicznej Szkole Podstawowej „Szkoła w Chmurze” z siedzibą w Lublinie, znak: WNKPPiS.5533.21.2025.IR, stwierdza co następuje:

Zasady promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych zawarte są w statucie szkoły. Przedstawiona dokumentacja zawiera powołanie komisji przez dyrektora szkoły oraz protokoły z części ustnej i pisemnej przeprowadzonych egzaminów. W trakcie kontroli dyrektor szkoły [...] poinformowała, że egzaminy są nagrywane i przechowywane w chmurze, a na

³ Zob. rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 28 lipca 2025 r. w sprawie podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych między jednostki samorządu terytorialnego w roku 2026 (Dz.U. 2025 poz. 1032).

⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 1043 z późn. zm.; dalej jako „*pr. ośw.*”.

⁵ Zob. m.in. M. Frindt, *Spór o formę egzaminów klasyfikacyjnych. MEN stawia sprawę jasno* (12.02.2026), <https://www.wprost.pl/edukacja/12248052/forma-egzaminow-klasyfikacyjnych-do-poprawki-men-stanowczo-reaguje.html> (dostęp: 26.02.2026); podkreśl. własne autora ekspertyzy.

wniosek rodziców mogą być weryfikowane przez zespół nauczycieli. Przedstawiona podczas kontroli dokumentacja [...] potwierdza przeprowadzenie egzaminów z kilku przedmiotów. Egzaminy przeprowadzane w formie online nie są zgodne z art. 37 ust. 4 ustawy Prawo oświatowe i art. 44l i przepisów art. 44zb ustawy o systemie oświaty.

[...]

10. Zalecenia i termin – na bieżąco

Zaleca się przeprowadzenie egzaminów klasyfikacyjnych zgodnie z art. 37 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe [...] odpowiednio zgodnie z art. 44l i przepisami wydanymi na podstawie art. 44zb ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty [...].⁶

6. Zleceniodawca stoi na stanowisku, że wskazana wyżej teza nie ma uzasadnienia prawnego:

Obowiązujące przepisy prawa oświatowego nie regulują sposobu przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych. Prawo oświatowe oraz ustawa o systemie oświaty określają warunki organizacyjne egzaminu, takie jak powołanie komisji czy termin jego przeprowadzenia, natomiast nie wskazują, czy ma on odbywać się stacjonarnie, czy z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość [...].⁷

7. Warto również odnotować nieprzychylnie tej formie odbywania egzaminów klasyfikacyjnych wypowiedzi publicystyczne, m.in. na łamach „Gazety Wyborczej”⁸ lub w portalu Zero.pl.⁹ Autorzy felietonów wskazują, że uczniowie czują się w ten sposób zdemotywowani, a także otwiera się pole do nieuczciwości.

⁶ Zob. https://kuratorium.lublin.pl/gsok/include/pokaz_plik.php?kat=../pliki/akt/id_13901/zal/&plik=WNKPPiS.5533.21.2025.IR.pdf (dostęp: 26.02.2026).

⁷ Wypowiedź M. Cieśli, rzecznika prasowego Szkoły w Chmurze; podano za M. Frindt, *Spór...*

⁸ M. Zubik, *MEN zakazał egzaminów online, Szkoła w Chmurze ani myśli słuchać. Burzą się inne szkoły: "To nierówne traktowanie"* (16.05.2025), <https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,31939288,men-zakazal-egzaminow-online-szkola-w-chmurze-ani-mysli.html> (dostęp: 26.02.2026).

⁹ Ł. Wolański, *Czy to koniec z egzaminami zdalnymi w edukacji domowej?* (15.02.2026), <https://zero.pl/news/czy-to-koniec-z-egzaminami-zdalnymi-w-edukacji-domowej> (dostęp: 26.02.2026).

8. Ekspertyza ma na celu wyjaśnienie, czy istotnie w polskim systemie prawnym istnieje obowiązek stacjonarnego przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych, o których mowa w art. 37 ust. 4 pr. ośw. oraz jak należy ogólnie ocenić obowiązujący stan prawny pod tym względem?
9. Uzupełniając przedstawione pierwotnie zapytanie, Zleceniodawca prosił również o wyjaśnienie następujących kwestii:
- Czy na ocenę dopuszczalności egzaminów klasyfikacyjnych online może mieć wpływ wykorzystanie przez organizatora tego egzaminu dostępnych narzędzi weryfikacji samodzielności pracy ucznia, np. narzędzi do monitorowania ekranu ucznia zdającego egzamin oraz procedury polegającej na konieczności przebywania ucznia zdającego egzamin w zamkniętym pomieszczeniu, okazania w kmerce tego pomieszczenia w całości oraz nakierowania kamerki na drzwi pomieszczenia w trakcie całego egzaminu?*
 - Czy w przypadku uczniów, którzy posiadają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub co do których istnieją inne uzasadnione przeszkody do odbywania nauki w formie stacjonarnej, dopuszczalne jest przeprowadzanie egzaminów w formule online?*

2. Stan prawny

10. Przed poddaniem bliższej analizie powyższego zagadnienia prawnego, należy krótko przedstawić treść przepisów obowiązujących w dziedzinie objętej zakresem dalszej analizy.
11. Zgodnie z art. 37 pr. ośw.:

1. Na wniosek rodziców dyrektor odpowiednio publicznego lub niepublicznego przedszkola, szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej, do której dziecko zostało przyjęte, może zezwolić, w drodze decyzji, na spełnianie przez dziecko odpowiednio obowiązku, o którym mowa w art. 31 ust. 4, poza przedszkolem, oddziałem przedszkolnym w szkole podstawowej lub inną formą wychowania przedszkolnego i obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki poza szkołą.

2. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może być wydane przed rozpoczęciem roku szkolnego albo w trakcie roku szkolnego, jeżeli:

[...]

2) do wniosku o wydanie zezwolenia dołączono:

[...]

- c) zobowiązanie rodziców do przystępowania w każdym roku szkolnym przez dziecko spełniające obowiązek szkolny lub obowiązek nauki do rocznych egzaminów klasyfikacyjnych, o których mowa w ust. 4.

[...]

4. Uczeń spełniający obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą uzyskuje roczne oceny klasyfikacyjne na podstawie rocznych egzaminów klasyfikacyjnych z zakresu części podstawy programowej obowiązującej na danym etapie edukacyjnym, uzgodnionej na dany rok szkolny z dyrektorem szkoły. Egzamin klasyfikacyjny są przeprowadzane przez szkołę, której dyrektor zezwolił na spełnianie obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki poza szkołą. Uczniowi takiemu nie ustala się oceny zachowania. Egzamin klasyfikacyjny przeprowadza się odpowiednio zgodnie z art. 44l lub art. 44wa ustawy o systemie oświaty i przepisami wydanymi na podstawie art. 44zb ustawy o systemie oświaty.

5. Przepisu ust. 4 nie stosuje się do dzieci i młodzieży posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

6. Roczna i końcowa klasyfikacja ucznia spełniającego obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą odbywa się zgodnie z przepisami rozdziału 3a ustawy o systemie oświaty.

[...]

8. Cofnięcie zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, następuje:

[...]

2) jeżeli uczeń z przyczyn nieusprawiedliwionych nie przystąpił do rocznych egzaminów klasyfikacyjnych, o których mowa w ust. 4, albo nie zdał rocznych egzaminów klasyfikacyjnych, o których mowa w ust. 4;

[...].

12. Cytowana treść ustawy – Prawo oświatowe wyraźnie wskazuje, że w przypadku uczniów objętych tzw. edukacją domową, egzaminy klasyfikacyjne są praktycznie **jedyną formą oceniania** ich wiedzy i osiągnięć. Uczeń powinien się do nich przystąpić, zaś szkoła – ma obowiązek je odpowiednio zorganizować.

13. Warunki i tryb przeprowadzenia egzaminów klasyfikacyjnych w rozważanym przypadku reguluje art. 44l ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹⁰:

1. Egzamin klasyfikacyjny, o którym mowa w art. 44k ust. 2 i 3, a także w art. 37 ust. 4, art. 115 ust. 3 i art. 164 ust. 3 i 4 ustawy - Prawo oświatowe, przeprowadza komisja powołana przez dyrektora szkoły.

2. Egzamin klasyfikacyjny przeprowadza się nie później niż w dniu poprzedzającym dzień zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych. Termin egzaminu klasyfikacyjnego uzgadnia się z uczniem i jego rodzicami.

3. Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych nie przystąpił do egzaminu klasyfikacyjnego w terminie ustalonym zgodnie z ust. 2, może przystąpić do niego w dodatkowym terminie wyznaczonym przez dyrektora szkoły.

4. Ocena ustalona w wyniku egzaminu klasyfikacyjnego jest ostateczna, z zastrzeżeniem art. 44m i art. 44n.

5. Dla ucznia technikum i branżowej szkoły I stopnia, nieklasyfikowanego z zajęć prowadzonych w ramach praktycznej nauki zawodu z powodu usprawiedliwionej nieobecności szkoła organizuje zajęcia umożliwiające uzupełnienie programu nauczania i ustalenie śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć prowadzonych w ramach praktycznej nauki zawodu.

14. Ustawa o systemie oświaty zastrzega, że egzaminy klasyfikacyjne mają charakter komisyjny i powinny być protokołowane. Z jednej strony prawodawca nie przewiduje wprost możliwości ich odbywania online, z drugiej jednak strony – również tego nie zakazuje.

15. Nic innego nie wynika również z § 15 wydanego na podstawie art. 44zb u.s.o. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych¹¹:

1. Egzamin klasyfikacyjny, o którym mowa w art. 44k ust. 2 i 3 ustawy o systemie oświaty oraz art. 37 ust. 4, art. 115 ust. 3 i art. 164 ust. 3 i 4 ustawy - Prawo oświatowe, przeprowadza się w formie pisemnej i ustnej.

¹⁰ Dz. U. z 2025 r. poz. 881 z późn. zm.; dalej „u.s.o.”.

¹¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 2572 z późn. zm.; dalej jako „rozp. ocen.”.

2. Egzamin klasyfikacyjny z plastyki, muzyki, techniki, informatyki i wychowania fizycznego ma przede wszystkim formę zadań praktycznych.

3. W technikum i branżowej szkole I stopnia egzamin klasyfikacyjny z zajęć praktycznych, zajęć laboratoryjnych i innych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, których programy nauczania przewidują prowadzenie ćwiczeń lub doświadczeń, ma formę zadań praktycznych.

4. Dla ucznia, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ustawy - Prawo oświatowe, nie przeprowadza się egzaminów klasyfikacyjnych z:

1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych: plastyki, muzyki, techniki i wychowania fizycznego oraz

2) dodatkowych zajęć edukacyjnych.

[...]

6. Egzamin klasyfikacyjny, o którym mowa w art. 37 ust. 4 oraz art. 164 ust. 3 i 4 ustawy - Prawo oświatowe, przeprowadza komisja, w której skład wchodzi:

1) dyrektor szkoły albo nauczyciel wyznaczony przez dyrektora szkoły - jako przewodniczący komisji;

2) nauczyciel albo nauczyciele zajęć edukacyjnych, z których jest przeprowadzany ten egzamin.

7. W przypadku gdy nie jest możliwe powołanie nauczyciela danego języka obcego nowożytnego albo języka łacińskiego w skład komisji przeprowadzającej egzamin klasyfikacyjny, o którym mowa w art. 164 ust. 3 i 4 ustawy - Prawo oświatowe, dla ucznia, który kontynuuje we własnym zakresie naukę języka obcego nowożytnego albo języka łacińskiego jako przedmiotu obowiązkowego lub uczęszcza do oddziału w innej szkole na zajęcia z języka obcego nowożytnego albo języka łacińskiego, dyrektor szkoły powołuje w skład komisji nauczyciela danego języka obcego nowożytnego albo języka łacińskiego zatrudnionego w innej szkole, w porozumieniu z dyrektorem tej szkoły.

8. Przewodniczący komisji uzgadnia z uczniem, o którym mowa w art. 37 ust. 4 oraz art. 164 ust. 3 i 4 ustawy - Prawo oświatowe, oraz jego rodzicami liczbę zajęć edukacyjnych, z których uczeń może przystąpić do egzaminów klasyfikacyjnych w ciągu jednego dnia.

9. Podczas egzaminu klasyfikacyjnego mogą być obecni, w charakterze obserwatorów, rodzice ucznia.

10. Z egzaminu klasyfikacyjnego sporządza się protokół, zawierający:

- 1) nazwę zajęć edukacyjnych, z których był przeprowadzony egzamin;
- 2) imiona i nazwiska osób wchodzących w skład komisji przeprowadzającej egzamin;
- 3) termin egzaminu;
- 4) imię i nazwisko ucznia;
- 5) zadania egzaminacyjne;
- 6) ustaloną ocenę klasyfikacyjną.

11. Do protokołu dołącza się odpowiednio pisemne prace ucznia, zwięzłą informację o ustnych odpowiedziach ucznia i zwięzłą informację o wykonaniu przez ucznia zadania praktycznego. Protokół stanowi załącznik do arkusza ocen ucznia.

3. Stanowisko autora ekspertyzy

16. Przed przejściem do dalszych rozważań warto rozważyć tezę (w praktyce często powtarzaną), zgodnie z którą egzaminy klasyfikacyjne online (przeprowadzane zdalnie za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej) nie są dopuszczalne prawnie w związku z zakończeniem stanu epidemii SARS-CoV-2 (niezbyt prawidłowo, choć powszechnie określanego jako „epidemia COVID”).
17. Mianowicie, w okresie pandemii SARS-CoV-2 obowiązywał § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.¹² W okresie ograniczenia funkcjonowania jednostki systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 **dyrektor jednostki systemu oświaty odpowiadał za organizację realizacji zadań tej jednostki, w tym zajęć z wykorzystaniem metod i technik**

¹² Dz. U. poz. 493 z późn. zm.; dalej jako „rozp. COVID”.

kształcenia na odległość lub innego sposobu realizacji tych zajęć, w szczególności **ustalał warunki i sposób przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego**, egzaminu poprawkowego, egzaminu semestralnego i sprawdzianu wiadomości i umiejętności oraz warunki i sposób ustalania rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania w przypadku wniesienia zastrzeżenia do trybu ustalenia tej oceny, o których mowa w rozdziale 3a u.s.o., a także warunki i sposób zaliczania zajęć realizowanych w formach pozaszkolnych (pkt 11). W związku z tym, zgodnie z § 13b rozp. COVID, w czasie ograniczenia funkcjonowania jednostki systemu oświaty nie stosowano przepisów m.in. § 15-17, § 29-32, § 33 ust. 2, § 34 i § 35 rozp. ocen.

18. Wydaje się, że właśnie z uwagi na epizodyczny charakter wskazanych wyżej przepisów, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania aktualnie uznaje za uprawnione stanowisko, że przeprowadzanie egzaminów klasyfikacyjnych online jest prawnie zakazane¹³.
19. Oczywiście trzeba się zgodzić, że przepisy mające na celu walkę z epidemią miały charakter epizodyczny. Z góry przewidywano ich ograniczone w czasie obowiązywanie. Był to właściwie tylko okres obowiązywania stanu epidemii, który zakończył się niemal cztery lata temu¹⁴.
20. A zatem, skoro dyrektorzy mogli organizować egzaminy klasyfikacyjne online z uwagi na szczególne upoważnienie ich do autonomicznego zarządzania formułą pracy szkoły lub placówki (§ 1 ust. 1 rozp. COVID), to rzeczywiście uchylenie tych przepisów w związku z obowiązującym § 15 ust. 1 rozp. ocen. można usiłować wyklądać w kierunku nakazu zorganizowania egzaminów **bezpośrednio**

¹³ Zob. m.in. M. Zubik, *MEN: egzaminy online niezgodne z przepisami. Szkoła w Chmurze do kontroli* (01.08.2024), <https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,31189954,men-egzaminy-online-niezgodne-z-przepisami-szkoła-w-chmurze.html> (ostatni dostęp: 26.02.2026).

¹⁴ Stan epidemii SARS-CoV-2 obowiązywał w Polsce od 20.03.2020 r. do 16.05.2022 r.; zob. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 1025). Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 16 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. poz. 1118), stan zagrożenia epidemicznego odwołano z dniem 1 lipca 2023 r.

w szkole. Za tą wykładnią może też przemawiać treść art. 37 ust. 4 pr. ośw., zgodnie z którym „*egzamininy klasyfikacyjne są przeprowadzane przez szkołę, której dyrektor zezwolił na spełnianie obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki poza szkołą*”.

21. Niemniej jednak ta interpretacja z kilku powodów wykazuje zasadniczą słabość.
22. Przede wszystkim uregulowania w art. 30b i 30c pr. ośw., do których nawiązuje opisana linia argumentacyjna, mają charakter autonomiczny względem przepisów sanitarno-epidemiologicznych. Ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania upoważnia się m.in. do wyłączenia stosowania niektórych przepisów ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz ustawy o finansowaniu zadań oświatowych w odniesieniu do wszystkich lub niektórych jednostek systemu oświaty, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 30b pr. ośw. Możliwość taką przewidziano zwłaszcza odnośnie do zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów; dopuszczono również wprowadzenie przepisów szczególnych w akcie wykonawczym, tak aby zapewnić prawidłową realizację celów i zadań jednostek systemu oświaty.
23. W ten oto sposób kwestia zasad organizowania i przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych była w stanie epidemii rozstrzygana wyłącznie w oparciu o przepisy rozporządzenia wydanego na podstawie art. 30c pr. ośw. (tj. rozp. COVID). Nie było zatem nawet konieczne stosowanie przepisów art. 44l u.s.o. ani § 15 rozp. ocen. Dlatego też z faktu, że w stanie epidemii organizowano egzamininy klasyfikacyjne online na podstawie epizodycznego rozporządzenia MEN, wcale nie wynika, że tylko owo rozporządzenie – tylko na zasadzie „wyjątku od reguły” – sankcjonowało i dopuszczało taką praktykę.
24. Trzeba bowiem wyjaśnić, że zgodnie z § 13b pkt 4 w zw. z § 1 ust. 1 rozp. COVID, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania jedynie wyłączył czasowo stosowanie § 15 rozp. ocen. Innymi słowy, wołą organu upoważnionego do wydania rozporządzenia było ograniczone w czasie uchylenie stosowania przepisów prawa powszechnie obowiązującego na rzecz aktów prawnych stanowionych autonomicznie przez organ szkolny (zarządzeń dyrektora).
25. W żadnym natomiast wypadku nie oznacza to narzucenia szkołom i placówkom korzystania z metod i technik kształcenia na odległość ani jakiegoś wyjątkowego umocowania do ich stosowania w praktyce. Na podstawie bowiem powołanych

przepisów rozporządzenia możliwe było w czasie trwania ograniczeń¹⁵ zarówno przyjęcie rozwiązań, zgodnie z którymi egzaminy klasyfikacyjne odbywały się w formule tradycyjnej (z osobistym stawiennictwem uczniów w określonym miejscu, choć z zachowaniem środków ochrony indywidualnej przed zakażeniem), jak i zdalnie. Dyrektor szkoły (placówki) podejmował odpowiednie decyzje mając na uwadze dobro i bezpieczeństwo uczniów oraz dostępność uczniów do narzędzi technologii informacyjnej¹⁶.

26. Z uwagi na podkreślany w literaturze prawniczej prymat wykładni językowej¹⁷, należałoby raczej określić, czy treść art. 44l u.s.o. wyraża konkretną preferencję co do formy egzaminu klasyfikacyjnego w zwykłych okolicznościach (poza stanem pandemii). Jak zaznaczono wcześniej, taka teza nie wynika z brzmienia przepisu. Odstąpienie od literalnej treści regulacji prawnej byłoby możliwe, jednak dopiero wtedy, gdyby interpretacja przy użyciu dyrektyw językowych w danych okolicznościach prowadziła do absurdalnych, rażąco niesprawiedliwych lub irracjonalnych rezultatów¹⁸.

¹⁵ To znaczy zasadniczo do dnia 31 grudnia 2022 r.; zob. § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 26 stycznia 2022 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 186 z późn. zm.).

¹⁶ Odpowiedź podsekretarza stanu w MEN Macieja Kopia z 07.05.2020 r. na interpelację nr 5103 w sprawie klasyfikacji uczniów wykluczonych cyfrowo i udzielenia pomocy w zakresie zdalnej edukacji takim uczniom klas ósmych i maturzystom, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=BPJCZ6>.

¹⁷ W pierwszej kolejności interpretator powinien dążyć do ustalenia znaczenia przepisów, posługując się dyrektywami językowymi, a dopiero w razie niejasności i niejednoznaczności rozumienia tekstu prawnego – ma sięgać po inne, pozajęzykowe wskazówki służące odkodowaniu norm prawnych. Wykładnia systemowa i funkcjonalna służą więc posiłkowemu rozstrzygnięciu tych wątpliwości interpretacyjnych, których nie zdoła usunąć wykładnia językowa; zob. L. Morawski, *Zasady wykładni prawa*, wyd. 1, Toruń 2006, s. 69–70; M. Zieliński, *Wybrane zagadnienia wykładni prawa*, PiP 2009, z. 6, s. 3 i n.; T. Chauvin, T. Stawecki, P. Winczorek, *Wstęp do prawoznawstwa*, wyd. 6, Warszawa 2011, s. 242–243; w orzecznictwie, zob. m.in. wyrok NSA z 22.03.2011 r., I OSK 623/10, LEX 826320; uchwała NSA z 20.03.2000 r., FPS 14/99, ONSA z 2000 r., nr 3, poz. 92.

¹⁸ Wyrok TK z 28.06.2000 r., K 25/99, OTK-ZU 2000, nr 5, poz. 141; wyroki SN: z 8.01.1993 r., III ARN 84/92, OSNC 1993, nr 10, poz. 183; z 8.05.1998 r., I CKN 664/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 7; uchwała

27. Znaczenie dla udzielenia odpowiedzi na przedstawione zagadnienie może mieć również to, **jak w świetle przepisów § 15 ust. 1 rozp. ocen. należy rozumieć użyty tam termin „forma pisemna i ustna” w odniesieniu do egzaminu klasyfikacyjnego?**
28. Wychodząc znów od literalnej treści przepisu, należy dojść do wniosku, że „forma pisemna i ustna” egzaminu klasyfikacyjnego może być spełniona **nie tylko „na miejscu” w szkole, tzn. stacjonarnie**. Przepis § 15 ust. 1 rozp. ocen. oznacza, że uczeń ma udzielić pozytywnie ocenionej odpowiedzi na pytania w formie odpowiednio „ustnej” oraz „pisemnej”, przy czym użycie spójnika „i” w wyrażeniu „forma pisemna i ustna” oznacza koniunkcję, tj. funktor zdaniotwórczy dwuargumentowy, którego wynik jest prawdziwy wtedy i tylko wtedy, kiedy oba argumenty funktora ($p \wedge q$) są prawdziwe.¹⁹ Tak więc niewątpliwie **egzamin klasyfikacyjny może być zdany jedynie łącznie w formie i „pisemnej”, i „ustnej”**. Uczeń zaś nie może go zdać jedynie w formie „ustnej” albo jedynie „pisemnie”.
29. W ramach językowych dyrektyw wykładni obowiązują pewne wskazówki co do tego, w jaki sposób należy określić znaczenie pojęć systemu prawnego. Jako najważniejszą z reguł wykładni, w piśmiennictwie uznaje się **dyrektywę języka potocznego**, która nakazuje interpretatorowi zasadniczo – w braku modyfikacji przez prawodawcę – przypisać pojęciom języka prawnego takie znaczenie, jakie one mają w języku potocznym (naturalnym). Chodzi tutaj oczywiście nie tyle o język potoczny w dosłownym znaczeniu, ile raczej o tzw. język literacki, pozostający w użyciu w szkołach, urzędach lub piśmiennictwie – inaczej określany mianem „języka ogólnego”²⁰. Zasoby leksykalne języka polskiego są ujęte w publikacjach słownikowych, które można wykorzystać w procesie ustalania znaczenia przepisów prawa.

SN z 25.04.2003 r., III CZP 8/03, OSNC 2004, nr 1, poz. 1; wyrok NSA z 10.12.2019 r., II GSK 3248/17, LEX nr 2771489; T. Chauvin, T. Stawecki, P. Winczorek, *Wstęp...*, m. cyt.; uchwała NSA z 10.12.2009 r., I OPS 8/09, ONSAiWSA 2010, nr 2, poz. 21.

¹⁹ J. Petzel, *Rachunek zdań*, [w:] A. Malinowski (red.), *Logika dla prawników*, wyd. 12, Warszawa 2020, s. 76.

²⁰ L. Morawski, *Zasady...*, s. 89.

30. Na tej podstawie należy dojść do wniosku, że forma:
- a. „**pisemna**” – oznacza «**utrwalenie odpowiedzi na piśmie**», «**wyrażenie ich za pomocą pisma**» itp.²¹;
 - b. „**ustna**” – oznacza w tym kontekście «**wyrażenie, przekazanie za pomocą mowy**; wypowiedź niepisana, mówiona, słowna»²².
31. Metody i techniki przeprowadzenia egzaminu klasyfikacyjnego powinny być takie, aby zapewnić uczniowi możliwość swobodnego wypowiedzenia się wobec komisji egzaminacyjnej odpowiednio na piśmie (poprzez utrwalenie jej za pomocą znaków pisarskich: liter i cyfr) lub w mowie (bez użycia pisma, przy użyciu aparatu mowy lub, w przypadku niepełnosprawności, w inny właściwy sposób umożliwiający bezpośrednie porozumiewanie się).
32. Tak więc egzamin przeprowadzony zdalnie (przy użyciu technologii informatycznych) generalnie umożliwia spełnienie wymagań formy egzaminu. Techniki porozumiewania się na odległość zapewniają bowiem kontakt ucznia z członkami komisji powołanej w myśl art. 44l u.s.o. w zw. art. 37 ust. 4 p.o.: ci ostatni mogą zadawać w czasie rzeczywistym pytania oraz uzyskać odpowiedzi w warunkach zgodnych z uregulowaniami § 15 rozp. ocen.
33. Podsumowując dotychczasowe rozważania, warunki wynikające z przepisów regulujących organizację i przeprowadzenie egzaminów klasyfikacyjnych niewątpliwie obejmują:
- a. interakcję z komisją w czasie rzeczywistym, w uzgodnionym terminie (por. art. 44l ust. 2 i 3 u.s.o.); oraz
 - b. obowiązek udziału całej komisji w egzaminie (art. 44l ust. 1 u.s.o. i § 15 ust. 6 rozp. ocen.);
 - c. sporządzenie protokołu z zachowaniem pisemnej pracy ucznia jako jego załącznika (wniosek z § 15 ust. 10 i 11 rozp. ocen.).

²¹ Por. hasło „*pisemny*” [w:] M. Szymczak (red.), *Słownik języka polskiego*, t. II, wyd. 8, Warszawa 1993, s. 677.

²² Por. hasło „*ustny*” [w:] M. Szymczak (red.), *Słownik...*, t. III, s. 626.

34. Z tego punktu widzenia wymagania formy „pisemnej” lub „ustnej” egzaminu zgodnie z § 15 rozp. ocen. **mogą być spełnione zarówno offline, jak i online. Elektroniczne środki komunikacji umożliwiają zarówno wypowiedź pisemną, jak i ustną.** Ustawa o systemie oświaty i rozporządzenie MEN z 22.02.2019 r. wprawdzie nie potwierdzają wprost, ale też nie zaprzeczają możliwości składania egzaminu klasyfikacyjnego za pośrednictwem metod i technik kształcenia na odległość. Dzięki bezpiecznemu, szyfrowanemu połączeniu w odpowiedniej aplikacji, uzyskuje się analogiczne warunki jak w przypadku osobistej obecności ucznia w szkole. Rozporządzenie wymaga protokolowania przebiegu egzaminu, czyli zapisu kluczowych zdarzeń w formie dokumentu. Wymagania określone w przepisach prawa będą zaś w pełni zachowane również w razie braku możliwości zarejestrowania przebiegu egzaminu w postaci pliku AV lub stenogramu sporządzonego przy użyciu sztucznej inteligencji (AI). Ważny protokół może być również przygotowany tradycyjnie – tzn. pismem ręcznym przez komisję egzaminacyjną, nawet jeśli uczeń jest obecny na egzaminie przy użyciu środków porozumiewania się na odległość.
35. Dodatkowo, interpretując przepisy rozporządzenia z uwzględnieniem dyrektyw systemowych, należy mieć na uwadze również argumenty na rzecz zrównania formy pisemnej i elektronicznej, wysuwane w doktrynie i praktyce innych dziedzin prawa niż prawo oświatowe.
36. I tak, w nauce prawa cywilnego powszechnie odnotowuje się malejące znaczenie we współczesnym świecie rozróżnienia na formę pisemną i elektroniczną czynności prawnych. Kluczową cechą formy pisemnej jest utrwalenie myśli na pewnym nośniku w formie graficznej. Użycie zwrotu „pismo” nie może współcześnie być kojarzone jedynie z formą papierową²³.
37. Zwróćmy uwagę, że **forma pisemna egzaminu klasyfikacyjnego oznacza znacznie „mniej” niż forma pisemna oświadczenia woli w prawie cywilnym.** Przecież uczeń zdający egzamin nie składa żadnego oświadczenia woli. **Egzamin jest jedynie czynnością faktyczną, a nie prawną (mimo że ma znaczenie prawne).**

²³ M. Romanowski, K. Zarzycka, *Pisemność oświadczenia a forma pisemna w rozumieniu art. 78 § 1 k.c. na przykładzie art. 21 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej*, „Wiadomości Ubezpieczeniowe” 2021, nr 1, <https://doi.org/10.33995/wu2021.1.1>, s. 7-8.

Wystarczające do uznania odpowiedzi na pytania w formie pisemnej są zwykle środki zapewniające potwierdzenie tożsamości zdającego przed rozpoczęciem egzaminu oraz interakcję pomiędzy komisją a zdającym w czasie rzeczywistym.

38. W przypadku odpowiedzi ustnej, co ogólnie wiadome, osoby porozumiewające się na odległość za pomocą Internetu mogą uczestniczyć w rozmowie w czasie rzeczywistym (transmisja obrazu i dźwięku). Komisja może zatem bez przeszkód zadawać pytania, a uczeń – odpowiadać.
39. Reasumując: forma „pisemna” oraz „ustna” egzaminu klasyfikacyjnego **wyduje się zachowana również w przypadku egzaminu przeprowadzanego za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.**
40. Należy odnotować, że miały miejsce próby uregulowania formuły offline egzaminów klasyfikacyjnych. W ustawie z dnia 4 listopada 2022 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw²⁴ dokonano zmiany brzmienia art. 37 ust. 4 p.o. Egzaminu klasyfikacyjne miały być przeprowadzane *„w szkole, której dyrektor zezwolił na spełnianie obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki poza szkołą, a w przypadku egzaminów klasyfikacyjnych z zajęć z zakresu praktycznej nauki zawodu – w szkole, której dyrektor zezwolił na spełnianie obowiązku nauki poza szkołą, lub innym miejscu wskazanym przez dyrektora tej szkoły”* (art. 1 pkt 5 lit. e ww. ustawy). Z kolei w art. 37 ust. 4a p.o. wprowadzono nowy obowiązek dyrektora szkoły poinformowania organu sprawującego nadzór pedagogiczny o terminie i miejscu przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych, o których mowa w ust. 4, co najmniej 14 dni przed terminem przeprowadzenia tych egzaminów (art. 1 pkt 5 lit. f).
41. Rzecz w tym, że opisana nowelizacja nigdy nie weszła w życie²⁵. Nieobowiązujące przepisy nie mogą zaś służyć jako podstawa rekonstrukcji „intencji” aktualnego

²⁴ Uchwalony tekst ustawy, zob. https://orka.sejm.gov.pl/proc9.nsf/ustawy/458_u.htm (dostęp: 26.02.2026 r.).

²⁵ *Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw*, druk Sejmu IX kad. nr 2710; Prezydent RP złożył umotywowany wniosek o ponowne rozpatrzenie projektu przez Sejm (tzw. weto). W jego uzasadnieniu wyraźnie wskazywał na konieczność uprzedniego przedyskutowania rozwiązań prawnych dotyczących edukacji domowej ze środowiskami

ustawodawcy. W obowiązującej ustawie brak jest natomiast jakiegokolwiek wzmianki o przeprowadzeniu egzaminu klasyfikacyjnego dla uczniów objętych edukacją domową „w szkole”.

42. Nie należy również tracić z pola widzenia niezwyklego rozwoju edukacji domowej w ciągu ostatnich lat. Zjawisko to stało się rzeczywiście masowe, czemu zresztą sprzyjała przeprowadzona kilka lat temu – z pewnością na podstawie świadomej decyzji ustawodawcy – rezygnacja z podwyższonych rygorów wniosku o zezwolenie na realizację przez ucznia obowiązku edukacyjnego poza szkołą²⁶.
43. W czasie pandemii SARS-CoV-2, społeczeństwo przyzwyczało się również do elektronicznych narzędzi umożliwiających pracę zdalną. Zmieniły się nawyki pracy. Okazało się, że delegowanie decyzji na poziomie szkół i placówek przynosi spore korzyści. Otoczenie społeczne systemu prawnego bardzo się więc zmieniło.
44. Próbę wyinterpretowania zakazu egzaminów zdalnych z obowiązującej regulacji prawnej można również zakwestionować z punktu widzenia realizacji konstytucyjnych praw uczniów. Zgodnie z art. 31 ust. 2 zdanie drugie Konstytucji:

Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje.

45. Skoro prawo wyraźnie nie nakazuje osobistego stawiennictwa na egzaminie klasyfikacyjnym, to w konsekwencji nie ma możliwości stwierdzić, że szkoły organizujące go online naruszają prawo. Kreowanie takiej interpretacji trudno również pogodzić z zasadą zaufania do państwa i prawa (zapisaną w klauzuli państwa „prawnego” – art. 2 Konstytucji). Adresaci norm prawnych nie powinni być zaskakiwani wykładnią nieopartą konkretnymi argumentami, trudną do umiejscowienia w kontekście językowego ujęcia treści przepisów prawa. Brak poczucia bezpieczeństwa prawnego ostatecznie skutkuje utratą zaufania do przepisów prawnych²⁷.

rodziców, co jednak nie miało miejsca; zob. <https://www.sejm.gov.pl/prace/veta/SPS-WP-020-285-2022-17.pdf> (dostęp: 26.02.2026 r.).

²⁶ Por. M. Pilich, [w:] M. Pilich (red.), *Prawo oświatowe. Komentarz*, wyd. 3, Warszawa 2022, s. 254 (art. 37 nt. 4).

²⁷ Wyrok TK z 9.02.2010 r., P 58/08, OTK-A 2010, nr 2, poz. 9.

46. Nadanie normom wynikającym z przepisów ustawy zwykłej treści zgodnej z Konstytucją jest obowiązkiem nie tylko sądów, lecz i organów administracji publicznej wynikającym bezpośrednio z zasady nadrzędności ustawy zasadniczej (art. 8 ust. 1 Konstytucji)²⁸. Wykładnia prokonstytucyjna powinna mieć pierwszeństwo przed wykładnią funkcjonalną i celowościową, a także wykładnią systemową wewnętrzną²⁹.
47. Nie oznacza to oczywiście, że akceptacja zjawiska egzaminów online nie budzi żadnych zastrzeżeń aksjologicznych. Można je streścić w następujący sposób.
48. Powszechną wiedzą (wyniesioną przez społeczeństwo choćby z okresu pandemii) jest **zwiększone ryzyko oszustwa** podczas egzaminu online. Czynnikiem ryzyka jest ograniczone pole obserwacji ze strony komisji i brak nadzoru nad otoczeniem zdającego. Ten ostatni zatem może korzystać np. z podpowiedzi osób trzecich (siedzących poza kamerą), narzędzi AI lub materiałów w formie drukowanej.
49. Tak więc obecność ucznia przed kamerą i mikrofonem może przyczynić się do **pogłębienia nierówności warunków oraz szans dla zdających**. Ograniczone pole widzenia kamery i brak ciągłego monitorowania zachowania ucznia premiuje osoby „sprytne”, tzn. zdadne do zachowań nieuczciwych i korzystania z wiedzy innych. Na obecnym etapie rozwoju narzędzi IT, ryzyko plagiatu czy też „ściągnięcia” jest na pewno znacząco mniejsze offline. Dopiero bezpośrednio obserwując ucznia, komisja może mieć niemal całkowitą **pewność, że mówi lub pisze rzeczywiście to, co wie i umie**.
50. Te właśnie względy mogłyby ewentualnie przemawiać za tezą, że egzaminy online – z uwagi na ograniczoną możliwość nadzorowania pracy zdającego ucznia – są ogólnie sprzeczne z ideą zakładaną przez ustawodawcę w art. 44l u.s.o.³⁰ Trzeba jednak przyznać, że zakaz użycia technik porozumiewania się na odległość wymaga odwołania do pozajęzykowych dyrektyw interpretacyjnych (wykładni

²⁸ Obszernie, zob. M. Gutowski, P. Kardas, *Sądowa kontrola konstytucyjności prawa. Kilka uwag o kompetencjach sądów powszechnych do bezpośredniego stosowania Konstytucji*, „Palestra” 2016, nr 4, s. 5 i n.

²⁹ Uchwała 7 sędziów NSA z 13.11.2012 r., II OPS 2/12, ONSAiWSA 2013, nr 2, poz. 23.

³⁰ Takie stanowisko dotąd reprezentował niżej podpisany autor ekspertyzy; zob. M. Pilich [w:] M. Pilich (red.), *Ustawa o systemie oświaty. Komentarz*, Warszawa 2024, s. 179-180 (nt. 5 do art. 44l).

celowościowej). Zarówno założenia, jak i wynik użycia tych dyrektyw wcale nie są rzeczą pewną ani oczywistą.

51. Zleceniodawca zwraca dodatkową uwagę na zabezpieczenia przed nieuczciwością, które polegają na użyciu narzędzi do monitorowania ekranu ucznia zdającego egzamin oraz procedury polegającej na konieczności przebywania w zamkniętym pomieszczeniu, okazania w kamerce tego pomieszczenia w całości oraz nakierowania kamerki na drzwi pomieszczenia w trakcie całego egzaminu.
52. Istotnie, można zgodzić się ze stanowiskiem Spółki, że jeżeli istnieją możliwości techniczne zabezpieczenia przed możliwością równoległego uruchomienia na ekranie komputera aplikacji AI lub otwarcia wyszukiwarki (niewątpliwie te narzędzia dzisiaj są najczęściej wykorzystywane do oszustwa naukowego), a także upewniono się, że w pomieszczeniu nie ma osób trzecich, to położenie ucznia zdającego online i offline praktycznie nie będzie się specjalnie różnić. Wydaje się, że komisja powinna również stanowczo wykluczyć posługiwanie się przez ucznia słuchawkami (ze względu na ryzyko sparowania ich z urządzeniem nadawczym osoby trzeciej).
53. Wykładnia przepisów oraz możliwości zabezpieczenia technicznego egzaminu klasyfikacyjnego dotąd nie były dogłębnie rozważane przez kompetentne organy administracji rządowej. Ich stanowisko w kwestii art. 37 ust. 4 pr. ośw. i art. 44l u.s.o. sprawia wrażenie arbitralnej deklaracji. Co więcej, mimo ogólnikowego twierdzenia, że egzaminy klasyfikacyjne online powinny być zakazane, nie weszły w życie przepisy, które to rozstrzygały.
54. Podsumujmy rezultaty dotychczasowych rozważań:
 - a. rezultaty wykładni językowej art. 37 ust. 4 pr. ośw. i art. 44l u.s.o. prowadzą do wniosku, że obowiązujące prawo raczej nie zakazuje organizowania egzaminów klasyfikacyjnych online;
 - b. Wykładnia funkcjonalna, oparta na aksjologii spornych przepisów i ryzyku oszustwa ze strony zdających, nie przynosi wystarczająco jednoznacznych rezultatów, zwłaszcza gdy szkoły stosują odpowiednie zabezpieczenia techniczne przed możliwością podpowiedzi lub niedozwolonej pomocy;

- c. W konsekwencji, *de lege lata* trudno uznać egzaminy klasyfikacyjne online za wykluczone, zaś środki administracyjne w celu wymuszenia, aby były one przeprowadzone „w szkole”, tj. offline, wydają się sprzeczne z zasadą zaufania do państwa i prawa (art. 2 Konstytucji);
 - d. *De lege ferenda*, wskazane wydaje się wyraźne uregulowanie kwestii formuły egzaminów.
55. Wobec tego, co ustalono, rozważanie szczególnej sytuacji uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub przeciwwskazania co do ich obecności w szkole z innych powodów, wydają się generalnie nieistotne. Tak więc rozważania w tym zakresie można pominąć.

4. Wnioski końcowe

56. Ustawa o systemie oświaty i rozporządzenie MEN z 22.02.2019 r. nie potwierdzają ani nie zaprzeczają możliwości składania egzaminu klasyfikacyjnego za pośrednictwem metod i technik kształcenia na odległość. Również w tym wypadku zostaje zachowana forma pisemna i ustna egzaminu klasyfikacyjnego.
57. Artykuł 37 ust. 4 pr. ośw. nie określa, gdzie i przy użyciu jakich metod i technik ma zostać przeprowadzony egzamin klasyfikacyjny w formie pisemnej i ustnej.
58. W świetle art. 44l u.s.o. istnieje możliwość przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych, o których mowa w dla uczniów realizujących obowiązek szkolny poza szkołą, w trybie art. 37 p.o., za pomocą zdalnych metod i technik kształcenia na odległość (online).
59. O ile potrzeba zabezpieczenia przed oszustwem na pierwszy rzut oka mogłaby skłaniać do korekty wyników wykładni językowej z uwagi na cel art. 44l u.s.o., o tyle zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń technicznych i procedur podczas egzaminu online pozwala zmniejszyć obawy o brak samodzielności pracy ucznia.
60. W konkluzji, nie ma wystarczających podstaw, żeby uznać, że obowiązujące prawo zakazuje tej formuły egzaminów klasyfikacyjnych.
61. Istniejąca sytuacja powinna skłaniać ustawodawcę do wyraźnego uregulowania kwestii formuły egzaminów. Użycie zaś środków administracyjnych w celu wymuszenia, aby były one przeprowadzone „w szkole”, tj. offline, wydaje się sprzeczne z zasadą zaufania do państwa i prawa, wywodzoną z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

ADWOKAT

Dr hab. Mateusz Pilich
WAW/Adw/7516

